

खेतीबाटे आत्मनिर्भरता

सिंजँडी प्रजातिको नेपालमा खेती व्यावसायिक रूपमा उत्पादन हुन थालेको छ। दक्षिण अमेरिकाको मेक्सीकोमा उत्पत्ति भएको मानिने यो फल रोपेको दुई वर्षमा फल थाले र निरन्तर फले कारणले पनि लोकप्रिय बढौं गएको छ। अहिले नेपाली बजारमा प्रतिकिलो एक हजार रूपैयांमा बिक्री भइरहेको 'ड्रागन फ्रुट'को खेतीबाट मनग्न आमदानी लिन सकिने हालै देशमा पनि प्रमाणित भइरहेको छ। तराइदेखि उच्च पहाडी भू-भागमा समेत खेती गर्न सकिने ड्रागन फ्रुट यतिखेर शहर-बजारमा कौशी खेतीका रूपमा रोप र फल थालेको छ। सुख्खा ठाउँमा पनि फलाउन सकिने, औषधीय गुणयुक्त यो फलको खेतीबाट रास्तो आमदानी हुने देखेपछि किसानहरु यसको व्यावसायिक खेतीरपि आकर्षित हुन थालेका हुन्।

काम गर्ने जाँगर, अँट र दृढता हुने हो भने स्वदेशमै मनग्न आमदानी गर्न सकिन्दै भन्दै ड्रागन खेतीमा लागेका मोरड सुनवाई नगरपालिका वडा नं. ९ का गणेश राई अहिले दड्दू छन्। निर्माण व्यवसायी राईले कोरोना आतंकका समयमा एक करोड रूपैयां लगानी गर्दै ड्रागनको व्यावसायिक खेती शुरू गरेका थिए। दुई वर्षअघि तुर्धा ड्रागन फ्रुट तथा बहुउद्देश्यी कृषि फर्म मार्फत ड्रागन खेती थालेका राईले लगानी फिर्ता लिइसकेका छन्। तीन विगाह क्षेत्रफलमा गरेको ड्रागन खेतीबाट दोझो वर्षादेखि आमदानी दिन थालेपछि आपैनै देशमा 'सुन फलाउने' उनको सपना पूरा हुन थालेको उनले सुनाए। अति स्वादितो, मीठो, पोषिलो यो फलको माग पनि बजारमा उच्च रहेको छ। नेपाली उपभोक्ताको स्वादको रोजाइमा पर्दै गएको ड्रागनको माग विदेशबाट आयात गरेर पूरा गर्ने गरिएकोमा अब त्रुमशः आत्मनिर्भरतातर्फ उन्मुख भएको छ।

कोरोना कहरका कारण बन्दाबद्दी भएको कारणले ड्रागन खेतीरपि आकर्षित राई जस्तै थुप्रै किसानहरु अन्नबाली छाडेर यसतर्फ लागेका छन्। कुनै समय माओवादी भएर आन्दोलनमा लागेका, मन्त्री भइसकेका लोकेन्द्रबहादुर बिष्ट समेत राजनीति त्यागेर ड्रागन खेतीमा रमाइरहेका छन्। एक पटक लगाइ सकेपछि पच्चीस वर्षसम्म निरन्तर आमदानी दिने खेती भएकाले यसको व्यावसायिकताले धेरैलाई लोभ्याउन थालेको छ। अभ पैसा कमाउनकै लागि विदेश जाने युवाहरुको मनस्थितिलाई ड्रागनको व्यावसायिक खेतीरपि रुपान्तरण गर्न सकियो भने वैदेशिक रोजगारीले उत्पन्न गरेको विसंगति र सामाजिक तथा पारिवारिक विखण्डनलाई पनि रोक्न सकिने थियो। सुनवाईका गणेश राई एउटा उदाहरण हुन् जसले तीन विगाहको खेतीबाट वार्षिक एक करोड आमदानी गरेका छन्। उनको यो उदाहरणले समाजलाई मार्गदर्शन गर्न सक्यो भने, ड्रागन खेतीरपि युवावर्ग आकर्षित हुन सके भने, वेरोजगारीको समस्या कम हुने थियो। यसका साथै स्वरोजगारीको माध्यमबाट देशलाई समेत आत्मनिर्भर बनाउन यसले योगदान दिने निश्चित छ।

सामाजिक सञ्जाल

राहदानी विभागको बेसमेन्ट खाली गराई सर्वसाधारण सेवाग्राहीको लागि पार्किङ बनेकोमा निकै खुशी लागेको छ। राहदानी विभागमा सेवाग्राहीले साच्चै हैरानी खेल्नु परेको थियो। त्यसको एक भुक्तभोगी म आफे पनि हुँ। धन्य मेरय बालेन।

- रामप्रसाद ज्वाली

मानिस आफ्नो सफलतामा खुशीभन्दा अल्लो सफलतामा इर्घालू छ। यो नै प्रगति र सकारात्मकताको अवरोधक हो।

- गोपीनाथ मैनाली

महाभियोग माथिको छलफल र आरोप/प्रत्यारोप खुला संसदमा अनि जवाप दिने बेला मिडियालाई प्रतिवन्ध ? अरे वाह !

- मनोज सत्याल

हदूर्यादको महत्व किन ?

दिपेन्द्र शिरी 'निरूल'

आफ्लाई अन्याय परेको व्यहोरासहितको निवेदन, उजुरी वा जाहेरी दरखास्त सबैन्यत निकायमा दर्ता गर्न कानूनले तोकिएको निश्चित सम्पादनमा अवधार भानिछ। कानूनको प्रचलन र न्याय पाउने कुरामा हदूर्यादको प्रतिवार्यता महश्यम गरिएको हुन्छ। भारत लाग्यत विभिन्न देशहरूमा हदूर्याद सबैन्यत कानून भन्दै सम्बन्धित कानून वा विय सम्बन्धित महल वा परिच्छेद्यमा हदूर्याद सबैन्यत तोकिएको हुन्छ।

मुलुकी ऐन २०२० मा अदालती बन्दोबस्त एवम् अन्य महलमा हदूर्याद तोकिएको थियो भने वर्तमान मुलुकी सहिताहरूमा जुन विषयमा हदूर्याद आवश्यक भएको हुन्छ सोही विषयको परिच्छेद्यमहलहरूमा हदूर्याद तोकिएको पाइन्छ। मुलुकी ऐन २०२० ले

अपराध ठहरीने भनिएको छ। समुहिक रूपमा जबरजस्ती करणी हुने करा पनि हुन्छ। यद्यपि जबरजस्ती करणीको सम्बन्धमा ३५ दिनको नारिलस दिन सक्ने गरी हदूर्यादको प्रश्न उपरिथ दर्ता गर्नुपर्न छ। तथापि हाडनाता कर्णीमा आजीवन र पशु कर्णीमा एक वर्षको हदूर्याद सबैन्यत कानून भन्दै सम्बन्धित कानून वा विय विभिन्न देशहरूमा हदूर्याद

सबैन्यत कानून भन्दै सम्बन्धित कानून वा विय विभिन्न देशहरूमा हदूर्याद सबैन्यत तोकिएको पाइन्छ।

मुलुकी अपराधसहित २०७९ को दफा २२० अन्तरातको सजाय हुनेमा हदूर्याद तोकिएको छैन। तर, सो भन्दा बाहेक जबरजस्ती करणी (दफा २१३) लगायत यौन दुर्व्यवहारमा समेत हदूर्याद तोकिएको छ। अपहरण वा शरीर बन्धक तोकिएको ज्यान गएकोमा हदूर्याद तोकिएको छैन। तर, दफा २१३ मा जबरजस्ती करणी वा परिच्छेद्यमा हदूर्याद तोकिएको छ। यसरी वा विभिन्न देशहरूमा विभिन्न देशहरूमा हदूर्याद तोकिएको छ। अपहरण वा शरीर बन्धक तोकिएको ज्यान गएकोमा हदूर्याद तोकिएको पाइन्छ।

हदूर्यादको सम्बन्धमा व्यवस्थापिका संसदमा संकल्प प्रस्ताव पनि भएको छ।

यौनशोषण, यौन दुर्व्यवहार, यौन हिंसाको अवस्थाहरू जबरजस्ती थिए थिएनन भने विषयमा मौकाको बारदात भएको स्थान, समय तथा घटनास्थलको सम्पूर्ण कुराहरु रहेता त अपराध भानी पत्ता लाग्न भएका छैन ८१० वर्षापछि यौन हिंसा जस्ता घटनाको अनुसन्धान कार्यालयो सार्थक रहन्छ यो हुन्न विषय हो, अफे हदूर्याद नै भएको हो भने हाम्रो समाज कताहार जान सक्न यसबारे पनि वेतैमा सोच्नु पर्दछ। यौनजन्य हिंसा दुर्व्यवहार बलात्कार वा शोषण जो जसबाट भए पनि हदूर्यादको वर्गकरण गर्नुपर्छ। संविधानको धारा १८ समानताको हक, धारा ३८ (५) मा सामाजिक सुरक्षामा सकारात्मक विभेद, मुलुकी अपराध सहिताहरूको दफा २१९(१) कसैले

गराको यो व्यवस्थाको विवरण गर्नुपर्छ। जबरजस्ती करणी गर्नुहुन्दैन भनिएको छ।

जबरजस्ती करणी गर्नुहुन्दैन भनिएको छ।

हदूर्याद कानूनी उपचारको बाटो हो। हाम्रो कानूनले जबरजस्ती करणीलाई कानूनी भाषामा नै बलात्कार भन्न सकेको छैन। यसरी, निश्चित अवस्था, उमेर, समय, घटनाक्रम जस्ता आधारभूत कुरामा महिला वा बालबालिकालाई लिएर हदूर्यादको अन्य विभाग तोकिएको छैन। तर, दफा १७३ र १७८ को भानुहोस भएको विभागमा यो व्यवस्थामा मुलुकी ऐन २०२० को महत १४ को दफा १ अनुसार भए परेको कार्य जबरजस्ती करणी हुने र

सर्वठनामा ठिरी

उमेश भार्ती

गणतन्त्रका हिमायती समानुपातिक समावेशी लोकतन्त्रका ज्ञाता मास्वर्वादी विचारक समावेशी नामिको प्रतिक्रिया दियेर र चाहाइका साभा व्यक्ति बन्न पुरुषहो। नेपाली कार्येसका संस्थापक समावेशी नामिको विवरण गर्नुपर्छ। तर, यसरी नामिको दर्ता गर्ने विवरण गर्नुपर्छ। विवरण गर्ने विवरण गर्नुपर्छ। यसरी नामिको दर्ता गर्ने विवरण गर्नुपर्छ।

गणतन्त्रको विवरण गर्नुपर्छ। यसरी नामिको दर्ता गर्ने विवरण गर्नुपर्छ।

गणतन्त्रको विवरण गर्नुपर्छ। यसरी नामिको दर्ता गर्ने विवरण गर्नुपर्छ।

गणतन्त्रको विवरण गर्नुपर्छ। यसरी नामिको दर्ता गर्ने विवरण गर

अकबरे खुसानी भण्डारण गर्दै किसान : अकबरे खुसानी स्थानीय बजारमा प्रतिकेजी १५० रूपैयाँदेखि २५० रूपैयाँमा बित्री भइरहेको छ । तस्वीर : रासस

माइवेनी कृषि सहकारीको सभा

भाषा, भद्रौ १४ । माई बेनी महिला कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड शिवसताकी-१० को १२औं साधारणसभा सम्पन्न भएको छ ।

संस्थाकी अध्यक्ष रोहिता मिश्र भट्टराईको अध्यक्षता तथा भाषा जिल्ला सहकारी संघकी महिला उपाध्यक्ष चम्पा खनाल सुरेशीको गर्दै आतिथ्यमा भएको कार्यक्रममा संस्थाकी व्यवस्थापक इन्द्रिरा निरौलाले स्वागत गरेकी थिएन ।

कार्यक्रममा ज्येष्ठ महिला मेनुकादेवी निरौला, नर्दां शर्मा खनाल, उत्कृष्ट कृषक विणु थापा, असल ऋष्ण चन्द्रकला चापागाई, रेखा विक, असल बचतकर्ता गोमा घिमिरे, गोरीमाया योड्हाङ्ग, एसईमा उत्कृष्ट जेनिवा थापालाई सम्मान गरिएको थिए ।

कार्यक्रममा शिवसताकी नगरपालिकाकी उपप्रभु नरमाया कार्की, वडा नम्बर १० का वडाध्यक्ष हर्केवाहादुर सिंगू, गैडे कृषि सहकारी संस्थाका अध्यक्ष समधेज कार्की, ज्येष्ठ नारायण संचिव विमला प्रसाई संग्रीलाई गरेकी थिएन ।

सच्चाइएको, मिति २०७९ भद्रौ १५ गतेको अंकमा ३ पृष्ठामा प्रकाशित 'काग्रेस महामन्त्री विश्वप्रकाशद्वारा गोखा पोष्टको उद्घाटन' शिर्खेको समाचारमा नेपाल एमाले खापा जिल्ला सबै बेबारज कार्की, नेपाली काग्रेस भाषापाक सचिव कृष्ण हुमाराई हुन्पर्नेमा अन्यथा भएकोले सच्चाइएको छ । सं ।

साभा सेफ्टी ट्याइडको तथा ढल सरसफाई
भाषामै भ्याकुम सिष्टमको ढूगो ट्याक्कीमा सफाई गरिने छ ।

सम्पर्क : ९८१४९३७९२, ९८४२६७७५४५, ९८४१९०४६५, ९७४४२६०२५

सेफ्टी ट्याइडको बोक्ने गाडी बित्रीमा
चालू अवस्थामा रहेको सेफ्टी ट्याक्की बोक्ने गाडी बित्रीमा छ ।
सम्पर्क : ९८२५९२७४७९, ९८०६०९०९७९

छापाक्खाना
क्यालेन्डर विवाह कार्ड बिल, औचर पलेक्स प्रिंट रस्टाम (छाप) क्षप. टि-स्टर लोमिनेशन फोटोकपी अल्पक, झुँ र शिरो बिप्रिका लाई देख सम्भवतुरुद्धु।
प्रिमिये अफ्रेट प्रेस अलीक्षन उत्पादको घर पो. नं. १०६६०६०७०२, १०६६०६०७०३, १०६६०६०७०४, १०६६०६०७०५, १०६६०६०७०६, १०६६०६०७०७

मेष (बृ, चौ, ला, लि, लु, ले, लो, आ) - बोलिको प्रभावले आयआर्जनमा पछि परिएला, बोल्दा विचार पुचाउनुहोला, प्रियजनसंघ भेटाउने समय रहेको छ, भैपरि आउने खचले चिन्ता बढाउन सक्छ ।
बृष (इ, उ, ए, ओ, बा, बि, तु, दो, बो) - उत्तरार्द्धपछि काम बन्ने योग रहेको छ, दिगो फाइदा हुने काम प्रारम्भ गर्ने समय रहेको छ, आफ्नो लाभांशपरि अरुले दावी गर्न सक्छन् धैर्य रहनुहोला ।
गिर्थन (का, कि, कु, य, ड, छ, क्ष, को, ह) - समय बलवान रहेको छ, अपरान्तपछि खानापानमा ध्यान दिनुहोला, साथी-भाइसंग छोटो दरीको रमाइलो यात्रा हुनेछ, मन प्रशान्त रहला ।

ज्यो. पं. स्वेप्रसाद पौडेल
कोन सम्पर्क ९८५१५४८९९

अवैद्य सामान बारामद

मोरड, भद्रौ १४ । मोरडको विराटनगर महानगरपालिका-१२ रोडशेप चौकबाट प्रहरीले भन्सार छली गरी नेपाल भित्रयाउदै गरेको अवैद्य सामग्री बारामद गरेको छ ।

जिल्ला प्रहरी कार्यालय मोरडबाट खट्टेको प्रहरी टोलीले चेकजाँच गर्ने कममा बीआर ७ को १७२४ नम्बरको ट्रायक्टरमा करिब ३७ लाख मूल्य बराबरको विभिन्न प्रकारका मोटर पार्टसहरू भारतबाट अवैद्यप्रसाद भन्सार

छली नेपाल भित्रयाउदै गरेको अवस्थामा बारामद गरेको हो ।

प्रहरीले बरामद गरेको अवैद्य सामग्री तथा ट्रायक्टर र चालक भारत अर्नियाका तलुवा मुमुक्षुहरूलाई आवश्यक कारबाहीका लागि राजस्व अनुसन्धान चार्यालय इटरी सुनसरीमा बुझाएको र अन्य अनुसन्धान कार्य भइरहेको जिल्ला प्रहरी कार्यालय मोरडले जनाएको छ ।

कार्यक्रमको सञ्चालन संस्थाकी सचिव विमला प्रसाई संग्रीलाई गरेकी थिएन ।

सेफ्टी ट्याइडको बोक्ने गाडी बित्रीमा
मो. ९८०७९१०२२२ पत्रिकाको ग्राहक शुल्क भुक्तानी गर्नलाई निम्न नं. मा सम्पर्क गर्नुहोस् ।

कर्मचारी आवश्यकता
यस कागजी रस्तालाई र विसराका लागि क्लोरो लाइनको अवश्यकता प्राप्त होस्तु व्यालाई रस्तालाई रस्तालाई रस्तालाई ।
पद : P.R.O.
संस्था : ९० ज्ञा (गाहिना/पुरुष)
शैक्षक योग्यता : SEE, +२ वा ऊ वर्ष
तालब : ९५,९०० रुपै
ग्रेट फ्ल्यूवर कम्पनी
बित्रीमोड-४, भद्रपुर रोड (काठा)
सम्पर्क : ९८७४३७३४०, ९८०३४६६११

कर्कट (हि, हु, हे, हो, डा, डि, छु, डे, डो) - आजको दिन मिश्रित फलदारी रहेको छ, ताउको तथा आँखा सम्बन्धी समस्याले सताउन सक्छ, सन्तान पक्षबाट सहयोग प्राप्त हुनेछ ।
सिंह (गा, मि, गु, गे, मो, टा, टि, दु, टे) - आज तपाइलाई स्वास्थ्यले साथ दिने छैन, शरीरमा आलश्यता पैदा हुनेछ, अनावश्यक चिन्तनले शरीर गलेर जानेछ, मन खिल्न रहला ।
कन्या (टो, प, पि, पु, ष, ण, ठ, ठे, पो) - पराक्रम बढेर जानेछ, विग्रह लागेको काम बनिनाले हौसला बढेनेछ, छोटो दरीको यात्रा हुनाले मन हर्षित हुनेछ ।

'बालबालिकाले गुणस्तरीय शिक्षा पाउनु नैसर्गिक अधिकार'

मैचीनगर, भद्रौ १५ । नेपालका लागि बेलायतको आवासीय राजदूत निकोला पोलाइटले बेलायत सरकार १२ वर्ष उमेर नम्भूको बालबालिकाले अनिवार्यरूपमा गुणस्तर शिक्षा पाउनुपर्छ भन्ने पक्षमा रहेको बताएकी छन् ।

उनले बुधवार मैचीनगर-१२ खित सहेजाडी सरस्वती बाल कल्याण मार्गीयमिक विद्यालय परिसरमा गोखा व्यरफेरय ट्रैट्टारा निर्मित नवनिर्मित भवनको उद्घाटन कार्यक्रममा यस्तो बताएकी हुन् । कुनै पनि बालबालिका शिक्षाको उज्ज्वलो धामवाट बजित हुन नहने भन्दै कार्यक्रमका आवासीय राजदूत पोलाइटले नेपालका पनि साना-साना बालबालिकाहरू शिक्षावाट पर नहुनुपर्ने र हरेक निःशुल्करूपमा गुणस्तर शिक्षा पाउनुपर्ने जोड दिइन् ।

यो सुविधासम्पन्न संरचनाबाट यहाँका हरेक बालबालिकाले गुणस्तरीय शिक्षा प्राप्त गर्ने स्केपरेल विश्वासले लिइएको भन्दै उनले यसलाई यो शिक्षालाई अवश्यकरूपमा लिएर प्रयोग गर्न सुकाव दिइन् । उनले बेलायत र नेपालबीचको सम्बन्ध निकै पुरानो र प्रागाह भएको भन्दै यो सम्बन्ध सर्वैभारी जारी रहने बताइन् ।

भवन र पुस्तकालय दुई करोड ४३ लाख ७०

हजार पाँच सय ३१ रुपैयाँको लागतमा निर्माण गरिएको हो । २०६६ साल मैचीनगर शुरू भएर २०७७ भद्रौ ४ गते विद्यालयलाई हस्तान्तरण गरी कक्षा सञ्चालन गरिएको छ ।

कार्यक्रमका मैचीनगर नगरपालिका प्रमुख गोपालचन्द्र बुढायोकी, उपप्रमुख मीना पोखरेल उप्रेसीले गोखा व्यरफेरय ट्रैट्टारा सुविधासम्पन्न भवन निर्माण गरेर यहाँको शैक्षिक क्षेत्रको महत्वपूर्ण भूमिका खेलेको स्पष्ट पारे । बेलायतको फोकस्टन टाउन र मैचीनगर नगरपालिकाकी भवनी सम्बन्ध रहेको भन्दै दुई देशबीचको सम्बन्ध अक्षर दरिले र गरेका थिए ।

विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष सूर्यप्रसाद सापेक्षे अध्यक्षता भएको कार्यक्रममा स्वागत प्रधानमन्त्री शुक्राज घिमिरेले गरेका थिए भने सञ्चालन विद्यालयका सहायक प्रधानमन्त्री युवराज काफ्लेले गरेका थिए ।

विद्यालयलाई पुस्तक हस्तान्तरण

दुहागढी, भद्रौ १४ । राष्ट्रिय पुस्तकालय विद्यालयका संस्थापक बाल सुवेदी र उनकी धर्मपत्नी चन्द्रकला सुवेदीले ३० हजार मूल्य बराबरको पुस्तकालयलाई हस्तान्तरण गरेको छ ।

विद्यालयमा भएको एक कार्यक्रमका वीच स्थानीय समाजसेवी एवम् विद्यालयमा स्थापित हारिप्रसाद, लोकमाया, भगिरथ आदिको विद्यालयले पुस्तक प्रदान गरिएको छ ।

पुस्तक ग्रहण गर्दै प्रधानाध्यापक विश्व थापाले दातालहरूलाई धन्यवाद दिएका थिए । कार्यक्रममा पुस्तकालय विद्यालयका महत्वका वारेमा चाहाही लताले पुस्तक ग्रहण गरिएको छ ।

ताल्लेजुङ-पाठीभरा सफल यात्रा
बित्रामोड फिल्म, ताल्लेजुङ हुँदै पाठीभरा मन्दिरसम्म साथै थेब्म्ब